

Kentsel Mekânlarda Kullanılan Yapay Bitkilere Yerel Halkın Bakış Açısı: Bingöl İli Örneği

Ahmet CAF^{1*}, Müge YURTCAN²

¹Bingöl Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Park ve Bahçe Bitkileri Bölümü, Bingöl

²Bingöl Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Park ve Bahçe Bitkileri Bölümü, Bingöl

¹<https://orcid.org/0000-0001-5894-8986>

²<https://orcid.org/0000-0003-1210-2787>

*Sorumlu yazar: acaf@bingol.edu.tr

Araştırma Makalesi

Makale Tarihçesi:

Geliş tarihi: 10.05.2024

Kabul tarihi: 06.08.2024

Online Yayınlanma: 16.09.2024

Anahtar Kelimeler:

Bingöl

Bitkisel tasarım

Peyzaj karakteri

Yapay bitkiler

ÖZ

Bitkiler, insanoğlunun her mekânda, her dönemde yaşam ortağı olmuştur. Gerek kırsal alanlarda gerekse kentsel alanlarda olduğu gibi, iç mekânlarda da insanların bir parçası olmaya devam etmişlerdir. Her bitkinin bir karakteri vardır ve bu özellikleri ile buldukları mekâna bir karakter kazandırır. Peyzaj mimarlığının temel unsurlarından biri olan bitkiler, peyzaj karakterinin oluşumunda ve tanımlanmasında kritik bir rol oynamaktadır. Peyzajın estetik, ekolojik ve fonksiyonel özelliklerini belirleyen bitkiler, doğal ve yapısal unsurlar arasında bir köprü görevi görür. Peyzaj tasarımında kullanılan bitki türleri, yerel iklim koşulları, toprak özellikleri ve su kaynakları gibi çevresel faktörlere uyumlu olmalıdır. Birlikte yalnız düşünülemeyen bu iki kavram; coğrafya ve doğal bitkiler bir mekânın, bir kentin karakterini belirleyen en önemli unsurlardandır. Bu çalışma, karasal iklimde kullanılan palmiye ve hurma ağaçlarının, kentin karakteri ile ne derece uyduğunu kent sakinleri ile yapılan görüşmeler neticesinde ortaya çıkartmak amacı ile yapılmıştır. Palmiye ve hurma ağaçları yapay olarak kullanılmıştır. Kentin ekolojik koşulları altında doğal olarak yetiştirilmesi zaten mümkün değildir. 200 kişi ile yapılan anketler neticesinde kent sakinlerinin fikir ve düşünceleri yapılan çalışmada belirtilmiştir. Anketlere göre; doğal bitki tercih edenler 180 (%90,5) iken yapay bitki tercih edenler 19 (%9,5) kişidir. Yine kullanılan bitki türünün kent ekolojisine uygunluğunu 57 (%28,6) iken 142 (%71,4) kişi uygun olmadığını belirtmiştir. Kullanılan görsellere bakıldığında ilk akla gelen ilk üç şehrin; Antalya, Mersin ve İzmir olduğu görülmüştür.

The Perspective of Local People on Artificial Plants Used in Urban Spaces: The Case of Bingöl Province

Research Article

Article History:

Received: 10.05.2024

Accepted: 06.08.2024

Published online: 16.09.2024

Keywords:

Bingol

Artificial plants

Landscape character

Plantation design

ABSTRACT

Plants have been always companions to humans in every place and every era. They have continued to be a part of people's lives in indoor spaces, just as they have in rural and urban areas. Each plant has its own character and imparts this character to the space it inhabits. As one of the fundamental elements of landscape architecture, plants play a critical role in forming and defining the landscape character. Plants, which determine the aesthetic, ecological, and functional characteristics of the landscape, act as a bridge between natural and structural elements. The plant species used in landscape design must be compatible with environmental factors such as local climate conditions, soil properties, and water resources. These two concepts that cannot be considered separately—geography and natural plants—are among the most important elements defining the character of a place or city. This study aims to reveal how well palm and date trees, used in a continental climate, match the city's character based on interviews with city residents. The plants used are not live but are

models, as it is impossible to cultivate them naturally under the city's ecological conditions. The opinions and thoughts of city residents were recorded through surveys conducted with 200 people. According to the surveys, 180 people (90.5%) preferred natural plants, while 19 people (9.5%) preferred artificial plants. Additionally, 57 people (28.6%) stated that the plant species used were suitable for the city's ecology, whereas 142 people (71.4%) stated that they were not suitable. When looking at the visuals used, the first three cities that came to mind were Antalya, Mersin, and İzmir.

To Cite: Caf A., Yurtcan M. Kentsel Mekânlarda Kullanılan Yapay Bitkilere Yerel Halkın Bakış Açısı: Bingöl İli Örneği. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 2024; 7(4): 1813-1825.

1. Giriş

Peyzaj mimarlığı, doğal ve yapay peyzaj materyallerini bir arada kullanarak dış mekânların planlanması ve tasarımıyla ilgilenen bir disiplindir. Doğal unsurlar, bitkiler, ağaçlar, toprak ve su gibi yaşam alanlarını oluşturan temel unsurları içerirken, yapay unsurlar ise taşlar, yapılar, aydınlatma sistemleri gibi insan eliyle yapılmış unsurları ifade eder. Peyzaj mimarları, bu iki farklı materyali bir araya getirerek harmonik ve işlevsel dış mekânlar yaratırken, kullanıcıların ihtiyaçlarına ve beklentilerine uygun çözümler üretmek zorundadır. Doğru kurgulanmış bir peyzaj tasarımı, kullanıcıların dış mekânı etkili bir şekilde kullanmalarını sağlar ve onların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmiş alanlar sunar. Bu nedenle, peyzaj mimarları doğal ve yapay materyaller arasındaki dengeyi kurabilmeli ve bu unsurları bir araya getirerek estetik açıdan hoş ve fonksiyonel mekânlar yaratmalıdır. Bu, kullanıcıların dış mekânı etkin bir şekilde kullanmalarını ve bu alanlardan yüksek düzeyde faydalanmalarını sağlayabilir (Kurdoğlu ve ark., 2013).

Sağlıklı yaşam çevrelerinin oluşturulması, kent insanlarının yaşam kalitesini artırmak ve doğayla olan bağlarını güçlendirmek adına önemli bir adımdır. Mekân özellikleriyle uyumlu peyzaj tasarımları, bu çevrelerin oluşturulmasında etkili bir rol oynar ve insanların fiziksel ve ruhsal ihtiyaçlarını karşılayacak ortamların yaratılmasına yardımcı olur (Ekici ve Şişman, 2020). Özkan ve Küçük Erbaş (1995), yapay çevreyi oluştururken kaliteyi arttırmak ve sürekliliği sağlamak için canlı ve cansız materyallerin bir arada kullanılması gerektiğini vurgulamışlardır. Canlı materyal olarak bitkileri cansız materyaller ise binalar, sokak mobilyaları ve yapay su elemanları olarak sınıflandırılmıştır. Yapay çevrenin oluşturulmasında donatı elamanlarının rolü oldukça büyüktür (Özkan ve Küçük Erbaş, 1995).

Bitkilerin peyzaj çalışmalarında rolü ilk sırada yer almaktadır. Bitkiler fonksiyonel ve estetik amaçlar olmak üzere iki temel amaç için kullanılırlar. Fonksiyonel olarak; fauna ve flora yaşam ortamı hazırlama, erozyon, çığ, heyelandan koruma, rüzgâr perdesi oluşturma, havadaki tozları azaltma ve gürültüyü önleme, nem ve sıcaklığın dengelenmesi, kentlerdeki ışık yoğunluğunu azaltma ve mekân oluşturma ve sınırlama gibi amaçlar için kullanılmaktadır. Ayrıca, çöp alanlarının ıslahı, karayollarında konforlu ve güvenli yolculuğa imkân sağlama vb. birçok amaç da sayılabilir (Lorenz, 1975; Çepel, 1988; Ürgenç, 1990; Walker, 1991; Braun ve Fluckiger, 1998; Beckett ve ark., 1998; Novak ve Crane, 2000; Özer ve ark., 2009). Planlamada kullanılan yapay bitkiler ile bu mümkün değildir. Peyzaj gereksinimi, insanların doğaya olan özleminin artması ile paralel olarak artmaktadır. Artan nüfus artışı ile birlikte kentleşme ve buna bağlı olarak doğal alanların tahribi her geçen gün artmaktadır. Ünlü felsefeci Marcus

T. Cicero ve K.Marx, vahşi doğayı birinci doğa, insan eli ile ekilip biçilip değiştirilen kültürel peyzaj olarak adlandırdığımız doğayı ise ikinci doğa olarak sınıflandırmışlardır (Bingöl, 2020). Bu bağlamda, doğaya en yakın peyzajlar en başarılı peyzajlardır. Bu açıdan yaklaşıldığında peyzaj projeleri yapılırken mekânın mevcut peyzaj karakteri göz önünde tutulmalıdır. Bitkiler de peyzaj karakterinin en önemli unsurlarındandır. Her bitkinin kendine has ekolojik isteği olduğu bilinmektedir. Bu da bitkilerin mekânsal olarak seçici olduklarını ve buldukları mekânın peyzaj karakterini yansıttıklarını gösterir. Örneklerle açıklayacak olursak, kaktüsler bize çölleri, huş ağaçları soğuk karlı iklimleri, turunc, zeytin ağaçları ve fıstık çamları ise Akdeniz kıyılarını aklımıza getiren bitkilerdir.

Kentsel mekânlarda doğa manzaralarına sıklıkla karşılaşmak mümkündür. Bu imajlar, doğanın sunduğu semboller, renkler, dokular veya görsel öğeler aracılığıyla insanların doğayla ilişkilerini şekillendirebilir. Örneğin, bir alışveriş merkezinde yapay bir doğa manzarası görmek, insanların doğaya olan bağlılığını veya doğal çevreye duydukları ilgiyi artırabilir. Sonuç olarak, kentsel mekânlarda kullanılan doğa imajlarının yani bitkisel materyalin insanların doğayı algılama ve anlamlandırma biçimlerini etkileyerek onların doğayla olan ilişkilerini dönüştürebilir ve doğaya duyarlılıklarını artırabilir. Bu yüzden, bu mekânlarda bitkisel materyalin nasıl kullandığı ve sunumunun nasıl yapıldığı önemlidir, çünkü bu, insanların doğayla olan ilişkilerini şekillendirebilir (Klingler, 2003). Yapay doğa, tüketim mekânlarında sıklıkla rastlanan yapay doğa imgelerine, diğer bir deyişle, “*Doğaya gönderme yapan, doğadaki süreçleri ve döngüleri işleyen, doğaya dair konseptleri taklit yoluyla yorumlayıp tasarım sürecine dâhil eden ürünlere*” referans vermektedir (Çalikoğlu, 2004; Yörük ve Poyraz, 2023). Olafur Eliason'un ekoeleştirel yaklaşımıyla doğanın mitsel ve büyüsel bir aura taşıdığını belirtmesi, doğayla insan ilişkisinin sadece fiziksel bir varlık değil, aynı zamanda duygusal ve sembolik bir boyutu olduğunu vurgular. Eliason'a göre, medeniyetin ilerlemesiyle birlikte doğanın kontrol altına alınması ve hapsedilmesi artmaktadır. Bu durum, doğal alanların suni olarak yeniden düzenlenmesi ve yapay unsurların doğal yaşamın yerini almasıyla açıkça görülebilir. Şehirlerdeki birçok alışveriş merkezinde yapılan çevre düzenlemelerinde kullanılan yapay bitkiler, doğanın doğallığını yitirmesine ve yapay bir atmosfer oluşturulmasına örnek olarak gösterilebilir. Bu yapay yeşillikler, doğanın yerine geçmek için adeta birer dolgu maddesi olarak kullanılmaktadır (Heartney, 2008; Ünal, 2019; Yağmur ve Zorlu, 2021).

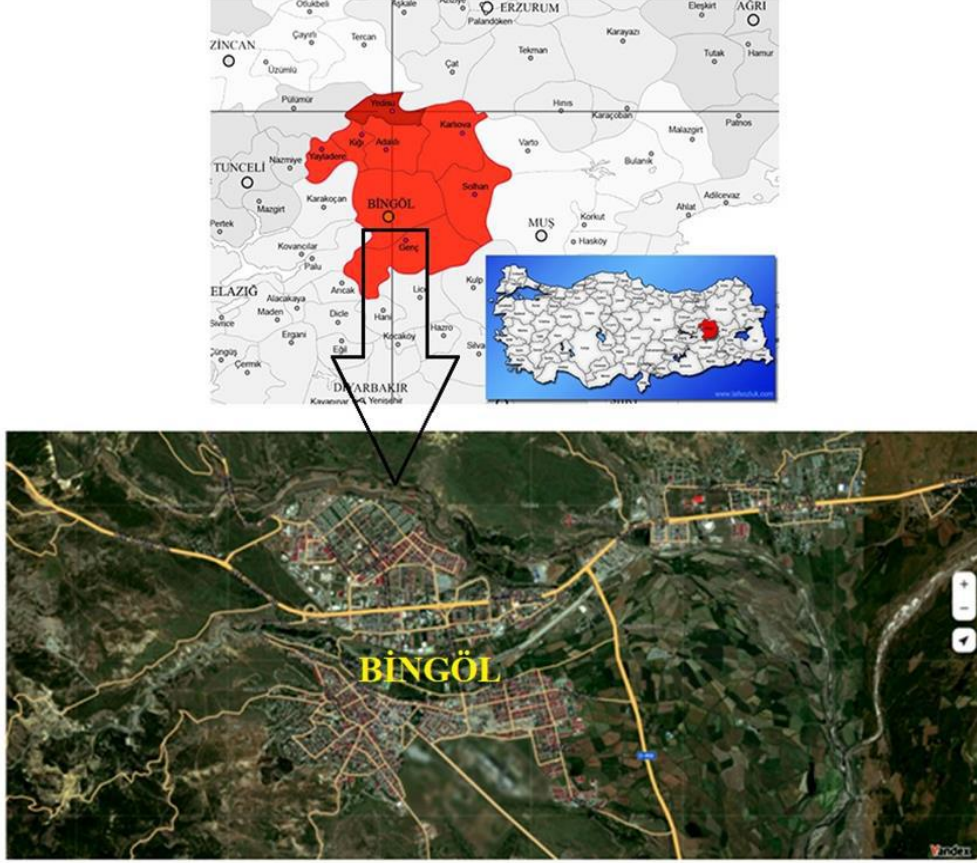
Bu çalışmada, karasal iklimin hüküm sürdüğü, kışları soğuk ve kar yağışlı, yazları kurak ve sıcak geçen Bingöl ilinde kullanılan yapay bitkilerin, kentte yaşayan halk tarafından nasıl değerlendirildiğinin ve bu bitkilere bakış açılarının anketler aracılığıyla ortaya konulması amaçlanmıştır.

2. Materyal ve Metot

Bu çalışma için Bingöl Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan 22.01.2024 tarih 140616 sayı numarası ile etik kurul kararı alınmıştır.

Çalışmada, Bingöl ili merkez ilçesinde (Şekil 1) bulunan iki yeni alışveriş merkezi önünde kaldırımlarda kullanılan yapay palmye ve hurma ağaçlarına ait görsel materyaller kullanılmıştır (Şekil 2). Elde edilen

görseller ile kent halkına anket yapılarak veri toplanmıştır. Ancak insan popülasyonunun tamamına ulaşmak mümkün olmadığı için Alışveriş merkezi (AVM) kullanıcılarından 200 kişi ile bire bir anket yapılarak örnekleme yoluna gidilmiştir. Anket sonuçları SPSS 25 programında frekans, custom tables ve crosstabulation analizleri ile ilişkilendirip yorumlanmıştır.

Şekil 1. Bingöl ili merkez ilçesi çalışma alanı

Görsel materyal şehirde bulunan iki alışveriş merkezi (Şekil 2) önünde bulunan yapay palmiye ve hurma ağaçlarının bulunduğu alanlarda çekilmiştir. Kırmızıçizgi ile belirtilen alanlarda yapay bitkiler kullanılmıştır. Şehirde bu iki alan haricinde dış mekânda kullanılan yapay palmiye ağacı bulunmamaktadır.

Şekil 2. Ankette kullanılmak üzere seçilen görsel materyaller

Şekil 3. Çalışma yapılan iki alışveriş merkezi

3. Bulgular ve Tartışma

Araştırmada Şekil 3'teki fotoğraflar 199'u geçerli 200 kişiye yüz yüze yapılan anket sorularına verilen cevaplar neticesinde frekans dağılımları oluşturulmuş ve tablolar halinde sunulmuştur. Tablo 1'de cinsiyet, yaş ve eğitim durumuna ait değişkenler sıralanmaktadır.

Tablo 1. Cinsiyet durumuna ait değişkenlerin frekans dağılımları

	Cinsiyet			
	Sıklık	Oran	Geçerli Oran	Kümülatif Oran
Kadın	62	31,2	31,2	31,2
Erkek	137	68,8	68,8	100,0
Toplam	199	100,0	100,0	

Yapılan anketlerde katılımcıların 137'si (%68,8) erkek 62'sini (%31,2) kadınlar oluşturmaktadır.

Tablo 2. Yaş durumuna ait değişkenlerin Frekans Dağılımları

	Yaş			
	Sıklık	Oran	Geçerli Oran	Kümülatif Oran
16-22	97	48,7	48,7	48,7
23-30	54	27,1	27,1	75,9
31-40	20	10,1	10,1	85,9
40+	28	14,1	14,1	100,0
Toplam	199	100,0	100,0	

Yaş durumuna göre değişkenlere bakıldığında 16-22 yaş grubuna ait katılımcıların 97 (%48,7) kişi ile en fazla olduğu, 23-30 yaş grubunun 54 (%27,1) ikinci sırada olduğu ve 31-40 yaş grubunun 20 (%10,1) kişi ile en az katılımcıya sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Eğitim durumuna ait değişkenlerin frekans dağılımları

	Eğitim			
	Sıklık	Oran	Geçerli Oran	Kümülatif Oran
İlkokul	26	13,1	13,1	13,1
Lise	75	37,7	37,7	50,8
Üniversite	87	43,7	43,7	94,5
Y. Lisans	11	5,5	5,5	100,0
Toplam	199	100,0	100,0	

Eğitim durumuna göre en fazla katılımcının, üniversite 87 (43,7) kişi ile ilk sırada olduğu lise grubundaki katılımcıların 75 (%37,7) kişi ile ikinci sırada olduğu görülmektedir. En az katılımcı grubu ise 11 (%5,5) kişi ile Yüksek Lisans mezunu katılımcıların olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Kullanıcıların görselde kullanılan yapay ağaç türlerini tanımaya yönelik frekans analizi

	Kullanın yapay ağaç türünü tanıma			
	Sıklık	Oran	Geçerli Oran	Kümülatif Oran
Evet	146	73,4	73,4	73,4
Hayır	53	26,6	26,6	100,0
Toplam	199	100,0	100,0	

Görsel materyallerde kullanılan ağaç türlerini katılımcıların 146'sı bilmiştir. (%73,4) 53 (%26,6) kişi ise türleri bilememiştir.

Tablo 5'te Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%71,4) Kullanılan bitki türlerinin kent ekolojisine dolayısı ile kentin karakterine uygun olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 5. Katılımcıların görselde kullanılan bitki türlerinin kent ekolojisine uygunluğunu gösteren frekans analizi

Kullanılan bitki türünün kente uygun olup olmadığı				
	Sıklık	Oran	Geçerli Oran	Kümülatif Oran
Evet	57	28,6	28,6	28,6
Hayır	142	71,4	71,4	100,0
Toplam	199	100,0	100,0	

Tablo 6'da katılımcılara yöneltilen bitki türlerinin kente neden uygun olup olmadığı sorusuna %70,4 oranla iklime uygun olmadığı için hayır %29,6 oranla ise görsel olarak güzel görüldüğü için evet seçeneği işaretlenmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların görselde kullanılan bitki türlerinin kent ekolojisine neden uygun olup/olmadığını gösteren frekans analizi.

Neden uygun olup/olmadığı				
	Sıklık	Oran	Geçerli Oran	Kümülatif Oran
İklim	140	70,4	70,4	70,4
Görsellik	59	29,6	29,6	100,0
Toplam	199	100,0	100,0	

Tablo 7'de anket katılımcıların %90,5'inin kentsel mekânlarda yapay bitkiler yerine doğal bitkileri tercih ettiği görülmüştür.

Tablo 7. Katılımcıların kentsel mekanlarda Yapay /Doğal bitki tercihini gösteren frekans analizi

Yapay / Doğal Bitki Seçimi				
	Sıklık	Oran	Geçerli Oran	Kümülatif Oran
Doğal	180	90,5	90,5	90,5
Yapay	19	9,5	9,5	100,0
Toplam	199	100,0	100,0	

Tablo 8. Katılımcıların kullanılan Palmiye ve Hurma bitki türleri yerine tercih ettikleri doğal türlerin frekans analizi

Ağaç türü tercihi				
	Sıklık	Oran	Geçerli Oran	Kümülatif Oran
Çam	112	56,3	56,3	56,3
Meşe	24	12,1	12,1	68,3
Çınar	13	6,5	6,5	74,9
Meyve Ağaçları	11	5,5	5,5	80,4
Akasya	9	4,5	4,5	84,9
Akçaağaç	9	4,5	4,5	89,4
Ceviz	5	2,5	2,5	92,0
Mavi Ladin	5	2,5	2,5	94,5
Servi	4	2,0	2,0	96,5
Göknar	1	,5	,5	97,0
Mazı	2	1,0	1,0	98,0
Söğüt	2	1,0	1,0	99,0
Huş	1	,5	,5	99,5
Ihlamur	1	,5	,5	100,0
Toplam	199	100,0	100,0	

Yukarıda verilen tabloda katılımcıların Bingöl ilinde en çok tercih ettiği ilk üç ağaç türü %56,3 ile çam, %12,1 ile meşe ve %5,5 ile çınar ağaçlarıdır. En az tercih edilen ağaçlar ise %0,5 ile huş, ıhlamur ve göknar ağaçlarıdır.

Tablo 9. Katılımcılara gösterilen fotoğraflarda akıllarına gelen ilk şehir sorusuna verilen cevapları gösteren frekans analizi

Görsele bakınca aklınıza ilk gelen şehir				
	Sıklık	Oran	Geçerli Oran	Kümülatif Oran
Antalya	83	41,7	41,7	41,7
Mersin	38	19,1	19,1	60,8
İzmir	22	11,1	11,1	71,9
Adana	12	6,0	6,0	77,9
Bingöl	20	10,1	10,1	87,9
İstanbul	8	4,0	4,0	92,0
Muğla	7	3,5	3,5	95,5
Diyarbakır	7	3,5	3,5	99,0
Bursa	2	1,0	1,0	100,0
Toplam	199	100,0	100,0	

Katılımcılara gösterilen fotoğraflara bakıldığında aklınıza gelen ilk şehir %41,7 ile Antalya, %19,1 ile Mersin ve %11,1 ile İzmir olmuştur. Katılımcılara ilk izlenim uyandıran 3 şehir toplamda %71,9 ile deniz kıyısına sahip olan illerimizdir.

		Tablo 10. Katılımcılara gösterilen fotoğraflarda akıllarına gelen ilk şehir sorusuna							
		Eğitim							
		1		2		3		4	
		Tür	İlkokul	N %	Lise	N %	Üniversite	N %	Y. Lisans
	1	19	73,1%	42	56,0%	76	87,4%	9	81,8%
	2	7	26,9%	33	44,0%	11	12,6%	2	18,2%

Tablo 10’da tür bilgisi sorusuna verilen cevap oranlarının tüm eğitim gruplarında kendi içinde arttığı gözlemlenmiştir. Yine eğitim gruplarının tamamı ele alındığında ilköğretimden üniversiteye doğru tür tanıma oranlarının arttığı görülmektedir.

Tablo 11. Uygunluk ve Fikir arasında custom tables analizi

		Uygunluk	
		1 Evet	2 Hayır
Fikir	İklim	0	140
	Görsellik	57	2

Uygunluk ve fikir arasında yapılan custom tables analizinde kullanılan ağaçların kente uygun olmadığını belirten toplam 142 kişinin 140’ı iklimden dolayı 2 kişinin ise görsellikten dolayı uygun olmadığını belirtmiştir. Kullanılan bitki türünün uygun olduğunu belirten 57 kişinin tamamı ise görsellikten dolayı uygun olduğunu işaretlemiştir.

Tablo 12. Uygunluk ve ağaç türü arasındaki custom tables analizi

		Uygunluk	
		1 Evet	2 Hayır
Ağaç	Çam	36	76
	Meşe	4	20
	Çınar	1	12
	Meyve Ağaçları	6	5
	Akasya	0	9
	Akçaağaç	0	9

Ceviz	1	4
Mavi Ladin	4	1
Servi	2	2
Göknar	1	0
Mazı	0	2
Söğüt	1	1
Huş	1	0
Ihlamur	0	1

Custom tables analizine göre kullanılan bitkilerin kente uygun olmadığını belirten 142 kişiden 76'sı palmiye yerine çam ağacını tercih etmiş yine uygun olduğunu düşünen 57 kişiden 36 kişinin de Çam ağacını tercih ettiği görülmüştür.

Tablo 13. Uygunluk ve görsele bakıldığında akla ilk gelen şehir arasındaki custom tables analizi

		Uygunluk	
		1	2
		Evet	Hayır
Tahmin	Antalya	24	59
	Mersin	12	26
	İzmir	1	21
	Adana	2	10
	Bingöl	11	9
	İstanbul	3	5
	Muğla	2	5
	Diyarbakır	2	5
	Bursa	0	2

Kullanılan bitki türünün kente uygun olmadığını belirten 142 kişiden 59'u Antalya, 26'sı Mersin, 21 İzmir ve 10'u Adana illerini belirterek ılıman iklim kentlerini belirtmişlerdir. Uygun olduğunu belirten kişilerde yine 24 kişi Antalya, 12 kişi mersin illerini anımsattığını belirtmiştir.

Tablo 14. İlgili maddelerin çarpıklık ve basıklık değerleri

Statistics

	Tür_Bilgisi	Uygunluk	Fikir
Valid	199	199	199
Mean	1,266	1,714	1,296
Skewness	1,065	-,952	,898
Std. Error of Skewness	,172	,172	,172
Kurtosis	-,874	-1,105	-1,206
Std. Error of Kurtosis	,343	,343	,343

İlgili maddelerin çarpıklık ve basıklık değerleri +2 ve -2 arasında kalması verilerin, normal dağılımda olduğunu göstermektedir (Hair ve ark., 2009).

Tablo 15. Tür bilgisi, uygunluk ve fikir arasındaki korelasyon testi

Correlations

		Tür_Bilgisi	Uygunluk	Fikir
Tür_Bilgisi	Pearson Correlation	1	-,247**	,256**
	Sig. (2-tailed)		,000	,000
	N	199	199	199
Uygunluk	Pearson Correlation	-,247**	1	-,976**
	Sig. (2-tailed)	,000		,000
	N	199	199	199
Fikir	Pearson Correlation	,256**	-,976**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	
	N	199	199	199

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Korelasyon testine göre tür bilgisi ve uygunluk arasında negatif yönlü, anlamlı 0,01 seviyesinde bir korelasyon görülmektedir. Uygunluk ve fikir arasında pozitif yönlü, anlamlı 0,01 seviyesinde bir korelasyon görülmektedir. Yanı sıra uygunluk ve fikir arasında negatif yönlü, anlamlı 0,01 seviyesinde yüksek bir korelasyon görülmektedir.

4. Sonuç

Yapılan çalışma, kentsel mekânlarda kullanılan yapay bitkilere bakış açısını ve kullanılan yapay bitki türünün kentin peyzaj karakteri ile nedenli uyumlu olduğunu ortaya koymayı hedeflemiştir. Anket sonuçları kent sakinlerinin açık ara canlı bitki kullanımından yana olduğunu göstermiştir. Yöneltilen sorular kullanılan yapay bitki türünün de önemini vurgulamaktadır. Bitkiler buldukları mekânın karakterini yansıtırlar yapılan anket sonuçları bunu ispatlar niteliktedir. Akdeniz bitkilerinden Palmiye ve Hurma ağaçları her ne kadar Bingöl gibi karasal iklime sahip bir şehirde kullanılsa da katılımcıların akıllarına gelen ilk şehirler Akdeniz ve Ege kıyı illeridir. Kullanılan yapay bitkilerin yerinde yine yapay fakat bölge ekolojisine uygun kentin peyzaj karakterini yansıtan türler kullanılmış olsaydı sonuçlar verilen cevaplarda çok farklı olabilirdi. Kent sakinlerine mevcut kullanılan bitki türleri (Palmiye ve Hurma) yerine hangi türleri tercih edersiniz sorusuna; Çam, meşe ve çınar cevapları yoğunlukta verilmiştir. Bingöl'ün Doğal bitkisi olmasa da kentin iklimine adapte olmuş bu türleri kentin her yerinde her parkta görmek mümkündür. Yine meşe ağaçları Bingöl'ün %35'ini kaplayan bir yoğunlukta tüm dağlarında mevcuttur. Halk her ne kadar tüm dağlarında olsa da bu türü kentlerde görmek istediğini ifade etmiştir. Çınar ağacı ise bölgenin doğal türü olmamasına rağmen son zamanlara hızlı büyüdüğü için yaygın bir kullanım alanına sahip popüler bir tür olduğu için seçildiği düşünülmektedir. Anketlerde

çok az tercih edilen huş ağacı ise bölgenin karakterini yansıtan soğuk iklimlerin vazgeçilmez ağacıdır. Relikt bitki grubuna giren bu türün yayılım alanı daraldığından kent sakinleri tarafından bilinmediğinden ötürü tercih edilmediği düşünülmektedir. Yine eğitim durumu arttıkça kişilerin verdiği cevapların bir tasarımcı gözünden olumlu olduğu görülmektedir. Sonuç olarak; Eliason'un ekoeleştirel perspektifi, doğanın sadece fiziksel bir varlık değil, aynı zamanda insan kültürü ve duygusal bağlamda da önemli bir yer işgal ettiğini ve doğanın yapaylaştırılmasının doğal dengeyi bozabileceğini vurgular. Dolayısıyla, insanların doğayla olan ilişkisini yeniden değerlendirmek ve doğal çevreye saygı göstermek önemlidir. Bu bağlamda yapay ya da canlı olsun kent iklimine, ekolojisine ve karakterine uygun bitki türleri kullanmak gerekmektedir. Mecbur kalmadıkça canlı bitki tercih edilmelidir çünkü, bitkilerin vejetasyon dönemi içerisindeki gelişimini gözlemlemek, kişilere çağdaş dünyada pek az gerçekleştirebilecekleri doğa ile ilişki kurma olanağı sağlar (Çelem ve Arslan, 1995).

Teşekkür

Anket Bingöl Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu peyzaj ve süs bitkileri yetiştiriciliği programında öğrenim gören bazı öğrenciler tarafından yürütülmüştür. Anketin uygulanmasında görev yapan Nur Efşan Gülsever, Rozerin Özmen ve Zeynep Aldanma isimli öğrencilere çok teşekkür ederim.

Çıkar Çatışması Beyanı

Makale yazarları herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyan Özeti

Yazarlar makaleye benzer oranda katkı sağlamış olduğunu beyan eder.

Kaynakça

- Beckett KP., Freer Smith PH., Taylor G. Urban Woodlands; their role in reducing the effects of particulate pollution. *Environmental Pollution* 1998; 99, 347-360.
- Bingöl E. İzmir'de üretilen peyzajlar: J.B. Jackson'un peyzaj sınıfları üzerinden İzmir peyzajlarına yeniden bakış. *Türkiye Peyzaj Araştırmaları Dergisi* 2020, 3(1): 40-56.
- Braun-Blaunquet J. *Plant sociology*. Germany. 1932.
- Çalıkoglu A. *Yapay doğa (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Mimari Tasarım Bilim Dalı, İstanbul. 2004
- Çelem H., Arslan M. *İç mekan bitkileri*. Tagey Yayıncılık, Ankara. 1995.
- Çepel N. *Peyzaj ekolojisi*. İ.Ü. Orman Fak., Yayın No: 3510, s: 228, İstanbul. 1998.
- Ekici B., Şişman EE. Hastane iç mekan tasarımında bitki kullanımı. *Tekirdağ Kenti Örneği*. *Türkiye Peyzaj Araştırmaları Dergisi* 2020; 3(1): 1-9.
- Hair JF., Black WC., Babin BJ., Anderson RE. *Multivariate data analysis (7th ed.)*. Prentice Hall.2009
- Heartney E. *Sanat ve bugün*. (O. Akınhay, Çev.). Phaidon Yayıncılık. 2008.

- Klinge MW. Spaces of consumption in environmental history. *History and Theory* 2003; 42, 94-110.
- Kurdoğlu BÇ., Işık ÖB., Bayramođlu E. Doğal-yapay peyzaj materyalleri ve kullanıcı ilişkişi: KTÜ Kanuni Yerleşkesi Örneği. *Kastamonu Üniv., Orman Fakóltesi Dergisi* 2013; 13(1): 164-174.
- Lorenz EH. Karayolları ağaçlandırma rehberi. Çeviren Fuat Tanrıverdi. *Karayolları G. M. Matbaası, Ankara. 1975.*
- Novak DJ., Crane DE. Carbon storage and sequestration by urban trees in the USA. *Environmental Pollution* 2002; 116(3): 381-389.
- Özer S., Yılmaz H., Kaya Y. Determination of the diversity of grassy and woody plant species in Sarıkamış/Turkey district and evaluation of their usability in planning and design attempts. *Biological Diversity and Conservation Online BioDiCon* 2/3, 2009, 75-81.
- Özkan MB., Küçükerbaş EV. Mimarlık bilgisi. Ege Üniversitesi Ziraat Fakóltesi Yayınları No: 513, E.Ü.Z.F. Ofset Atölyesi, Bornova-İzmir, 1995.
- Ünal B. Antroposen ve yeni dünya tasarıları. *Fine Arts (NWSA)*, 2019; 14(3): 186-199.
- Ürgeç S. Ağaç ve süs bitkileri fidanlık ve yetiştirme tekniği. İstanbul Üniv., Orman Fakóltesi Yayınları, No:418, s: 569, İstanbul. 1990.
- Walker TD. *Planting design*. Van Nostrand Reinhold, p:196, New York. 1991.
- Yağmur Ö., Zorlu İ. Sanatta biyomimetik ve deneysel takı uygulaması. *GSED* 2021; 27(47): 387-399.
- Yörük B., Poyraz T. Gösteriye dönüşen doğa: doğayı araç sallaştırılan mekânlar. *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi* 2023; 15(1): 113-154.